

ЦРНОГОРСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЈЕТНОСТИ
ГЛАСНИК ОДЈЕЉЕЊА УМЈЕТНОСТИ, 25, 2007.

ЧЕРНОГОРСКАЯ АКАДЕМИЯ НАУК И ИСКУССТВ
ГЛАСНИК ОТДЕЛЕНИЯ ИСКУССТВ, 25, 2007.

THE MONTENEGRIN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS
GLASNIK OF THE DEPARTMENT OF ARTS, 25, 2007.

UDK 821.163.4.09-93-1 Ђуровић Ж.

Вук ЦЕРОВИЋ

СУНЧАНО ДЈЕТИЊСТВО ЖАРКА ЂУРОВИЋА

Апстракт: Сјај дјетињства обасјава Ђуровићеву поезију за дјецу. Сунце, свјетлост, море, блага колијевка море, у којој је заспао чун, заспао дјечји сан и плови бескрајним морем као звијезда.

Ђуровићева дјечја пјесма је засићена лиризмом. У њој нема туге, сјећања, нити жалости за дјетињством. Дијете из ове пјесме је живо, хитро, здраво. То није бивши дјечак, већ прави дјечак, жив, радо-знао, немиран, одлучан да све схвати.

Ђуровићева пјесма за дјецу има два нивоа рецепције, један буквални, сав од боја, сјенки, шумава и мириса, а други за старије дјечке, скривени смисао, о коме се мора размислити.

Ђуровић је опјевао обично дјетињство, дјетињство свакога од нас, лијепо зато што је обично.

Кључне ријечи: дјечја пјесма, дјетињство, мајка, наша кућа, прозор, степенице, мотика, лопата, коса, школа, школско звоно, море, чун...

Постоје писци чије дјело надраста њихове животе и занимљивије је од њихових судбина, а постоје и писци чији су животи били толико бурни и тако занимљиви да надрастају њихова књижевна дјела.

Жарко Ђуровић је један од најређе врсте књижевника, од оних код којих су једнако занимљиви и живот и књижевно дјело. Рођен је у крају у којем су у свим временима догађаји престизали једни друге, од ране младости учествовао у је у рату на страни партизана, као и сви прошао кроз многе ратне патње и животна искушења, да би у педесетим годинама као и бројни други истински борци био протјеран на Голи оток, гдје је проживио праву голготу. Све те муке и невоље

су оставиле ожиљке, али нијесу уништиле пјесникову душу, остао је племенит и стрпљив какав је био у дјечачким данима. У њему живи дјечак, занесен чарима, Љепотом и разноврсношћу свијета који га окружује, вазда у кретњи, увијек на путу, или у припреми пута. Немирни Ђуровићев дух није му дозвољавао да се дуго задржава на једном мјесту, нити на једном мотиву, зато је тако мотивски богат његов књижевни опус. Ђуровић је како у животу, тако и у пјесми увијек ишао „мимо раздјела”, својом, специфичном и самосвојном пјесничком стазом која се не уклапа у покрете, норме и конвенције, већ остаје само његова, замршена, препознатљива. Писао је поезију која није доступна свима, која се опире анализи. Није лако, нити једноставно разумјети ни Ђуровићеву дјечју пјесму. Кад се прочита и кад читалац прође поред ње само је овлаш окрзнувши, касније осјети неку упитаност, звук, ритам, или слику која га врати пјесми и тада схвати да је ту пјесму потребно двапут прочитати, једном за себе, једном у себи, и да она готово увијек нуди два виђења, двије слике, од којих је једна проста, исказана у конкретном, појединачном призору, „магновењу”, како би рекао пјесник, а друга у општој законитости, која се у пјесми доказује кроз појединачни облик, или примјер. Један упрошћени, али не једноставни призор у Ђуровићевој и дјечјој пјесми, вуче сјенку смисла, амбиваленције, увишеструченог значења, који измиче утиску, а отвара се мисли, анализи. И ту пјесник чини нову варку, његова слика, пјесма, лирска минијатура, или скица овлаш повучена кистом, никада не добија коначни, тврди и непромјењиви обик довршености, већ остаје у назнаци, у настајању, у трептају.

Из Ђуровићеве пјесме није могуће извући сентенцију, њоме би је осиромашили. У њој нема коначних призора, довршених слика, све је у у трептају, наговјештају, у слутњи, у натукници, у флуиду сна, који се развија и добија смислене обресе када се замислиш над пјесмом. Ову пјесму могуће је доживјети и разумјети синкретистички, преко више чула, јер поред упитаности о неком значајном животном проблему доживљавамо је кроз специфичну музикалност, дочарана је бојом, заљуљана ритмом. Ово „двоструко ишчитавање, самим тим двоструко досезање правог смисла”, дакле потребу за пажљивим читањем, за продубљеном анализом ове пјесме, одлично је уочио и истакао Велизар Бошковић у обимном раду о Ђуровићевој поезији.¹

¹ Велизар Бошковић „Песник модерне вокације” „Чувар магновења”, Стручна књига, Београд, 1998.

Ђуровић је пјесник по вокацији, и то пјесник који се у свакој пјесми труди да размрси доживљај, да пронађе неку законитост у пјесничкој слици и у судбини, али се те законитости не откривају лако ни пјеснику, а поготову не читаоцу. Пјесник може лако и безболно изаћи из своје коже и постати неко други, све је замршено, све је недокучиво, што више мислиш све више мораш мислити, што се више поједностављује постаје све сложеније. У пјесми је поготову све недокучиво, рационално објашњење недовољно је за пјесму, она му непрекидно измиче. Пјесма је трен, утисак, визија, сјен, трептај, импресија, слика, која може а не мора имати ма какво значење у сазнајној равни, а може имати дубок смисао у емотивном седменту, у интуицији...

Жарко Ђуровић није типичан дјечји пјесник. Ако желимо бити сасвим објективни за Ђуровића можемо казати да уопште није дјечји пјесник, он је пјесник који пише и добру, солидну дјечју поезију. Ђуровић није типичан дјечји пјесник, јер његова пјесма нема лакоћу, лепршавост духа, површност, нонсенс и игру, коју испољавају дјеча.

Ђуровић је преозбиљан за пјесника дјечјег, ријеч му је замршена, тешко је прихватити као несталну игру и фантазију. Превише је мисаон, да би га лако прихватило дијете.

Можда и то и разлог што је многих дјечјих пјесничких форми нема у поезији за дјецу Жарка Ђуровића, неке су врсте дјечјих пјесама сасвим изостале, или су веома ријетке у његовој поезији.

Цијелог живота Ђуровић је његовао неокрњену стваралачку радозналост за све око себе, увијек исказивану искреним лирским гласом без позе, без мудровања. У његовој поезији нема удворништва, нема патетике, нема самосажалења. Читалац Ђуровићевих дјечјих књига је очаран ведрином, искреношћу, непосредношћу поимања свијета, и финим хумором, који је најчешће тек наговијештен, никада груб, никада прост. Све Ђуровићеве дјечје пјесме, као и све остале његове пјесме су мисаоне.

Чињеница да се његова породица често селила док је пјесник био мали, вјероватно је узроковала одсуство чврсте пјесникове везаности за завичај, какву налазимо код неких црногорских писаца за дјецу (Душан Ђуришић, Душан Костић...).

И код Ђуровића препознајемо завичајне мотиве, али је дјетињство у његовим књигама општи животни феномен, радост живота, поглед радозналих очију једнако задивљен Љепотом црногорског пејзажа и пулсирајућом животом велеграда.

Описне пјесме, које су међу најбројнијим дјечјим пјесмама Жарка Ђуровића, плету се око три крупне теме уз које иде мноштво мотива: завичај, Београд, море. Завичај није конкретизован у Ђуровићевим пјесничким сликама на начин који би читаоцу омогућио препознавање локалитета, конкретна виђења, сусрета. Завичајни колорит више је везан за предмете из дјететовог окружења, за кућу коју препознајемо као типично црногорску, за школу, која јесте безимена, али може бити ма која наша мала сеоска школица, свима знана, свима блиска. Не знамо у којем је селу та школица, она је у сваком нашем селу, у сваком од нас, сви смо у њој учили, сви је знамо, свима нам је драга.

То је „стварна” школа у оном смислу да је све у књижевном дјелу стварно, реално, али само у том дјелу, стварност књижевног дјела примамо као једину стварност која не мора имати никакав однос према реалној стварности. Поготову у дјечјој пјесми једнако је реално и једнако стварно и увјерљиво оно што је опипљиво и што је измаштано. Ђуровићев приступ предметима је антропоморфан, а животињама анимистичан. У овој пјесми све је живо, све осјећа и пати, све мисли и све комуницира једно са другим. Зато је у пјесми сасвим нормално да се школско звоно заиста разболи да промукне од ћутања, да стварно узима љекове.

„За време распуста прали му грло,
језик испирали сидолом.”

(„Ђачко звоно”)

Како и ђачко звоно оживљава дјечја душа, као што оживљава и школу и све што долази у додир са дјететом, јер дијете свим предметима који га окружују удахњује живот, и звоно ће кад се врате ђаци сасвим оздравити.

„У јесен, кад школа почне,
направиће прави пролом:
бим бам, бим бом.”

Како се види, пјесник прави двојну слику поларизући мир и кретању, празнину и пуноћу, распуст и школу. Пјесму можемо доживјети визуелно као двије вињете у којима се на првој види празна школа, пуне учионице, а на другој пуне учионице, дјеца у покрету.

Можемо је дочарати и акускустички у двије каденце, од којих у првој „чујемо” тишину, а у другој простор око нас испуњавају пуни, весели тонови, звук звона у два тона.

Већ у овој пјесми, која на први поглед дјелује као сасвим једноставна слика, чак као прича свима знана, видљиво је мајсторство пјесника. Пјесма никако није проста ни у једној равни рецепције, нити је довршена. У визуелној равни, коју доживљавамо имагинативно, или асоцијативно, слика је покретна, може се замислити на разне начине и једна и друга, али кретња остаје константа, оно што сликама даје трајније и општије значење. У сегменту музикалности пјесме, који је такође имагинативан или асоцијативан, пјесму оживљава фини, благи звук звона, који јој даје ритам, с тим што га ми доживљавамо као рефрен, као тон који доминира. У рационалној равни могућа су разноврсна тумачења до оног који промишља разлику између мира и покрета, између неживог и живог. У овој сфери звук звона схватамо као поенту пјесме.

Расположење које пјесма исказује је веома оптимистично, ведро, пуно вјере да не постоји трајна тишина, да и спокој има трајање.

Овакав начин анализе, овакво поимање пјесме блиско је и могуће критичару, човјеку који посједује одређена занатска знања у теорији књижевности, али је немогуће дјетету. Дијете, такође пјесму може примити синкретистички, преко више чула. Оно што дијете може да докучи из ове пјесме, да осјети, „види” и разумије у њој јесу слика школе на распусту и у вријеме када се настава изводи у њој, благе, лијепе, оптимистичне слике блиске дјетету, једноставне, које у њему буде жељу за школом, љубав према школи, оптимизам и вјеру у успјех. Дијете пјесму прихвата као знану визију, као минијатуру која му је позната и драга, која га смирује, улива му самопоуздање. Искрено дијете би, када прочита ову пјесму, могло казати себи – ово знам, а одраслије – ја бих могао написати овакву пјесму. Оваква дјететова рецепција сигурно би било највеће признање пјеснику.

Ђуровић пажљиво и промишљено бира мотиве за своје дјечје пјесме. Мада се чини да све може бити мотив ове пјесме, утисак вара, у њој је све одабрано.

Жарко Ђуровић је писао више врста пјесама за дјецу: описне пјесме, успаванке, разбрајалице, шаљиве пјесме, игре, нонсенсне пјесме, мада ове двије задње врсте нијесу тако често у Ђуровићевој дјечјој поезији.

Широк је дијапазон његових мотива. Он обухвата дијете, његову околину, кућу, школу, свијет дјетета реални и имагинарни. Занимљиво је да у Ђуровићевој дјечјој поезији не само завичај, већ ни породица нема оно мјесто које обично заузима у опусима других

дјечјих пјесника. Онако како све што јесте, што постоји или се замишља, изазива пажњу и упитаност дјетета, тако и пјесник уводи разне појаве, детаље, ствари које интересују дијете, а интересује га све. Врло озбиљно, с пажњом, Ђуровић пјева о школском звону, о знацима интерпункције, које на дјечји начин доживљава визуелно (на сличан начин је слова приказивао Максим Горки), о сну, о тунелском мраку, о скакавцу, о бору, јасици, јели, тополи, о кићењу јелке, о чивилуку, телефону, лустеру, фењеру, коси, ћускији. Слика му је реална и иреална истовремено, збиља и стварност у њој се не искључују већ мијешају и допуњују.

„Дуга је једина марама на свету,
ткана без руку и алата.”

(„Дуга”)

„Јесен дојезди на ату враном,
дојезди с капом плетисаном.
Јесен дрвећу скида хаљине
Пре него се запути у даљине!”

(„Кад се јесен запути у даљине”)

Пјесник није конкретизовао слике из завичаја, не можемо казати, ово је Драгова лука, или Криви вир, али можемо казати да је Ђуровић конкретизовао у својој пјесми све што испуњава дјечји свијет, сви предмети из најближе дјететове околине хрупили су у ову промишљену пјесму. Они који знају шта је дјечја књижевност лако могу набројати шта све може бити мотив те пјесме, шта пјесници често опјевају. То је дијете, његова породица, играчке и ствари из најближе дјететове околине, кућа, двориште, село, завичај, итд. И Ђуровић је тако бирао мотиве за дијете и све што му је блиско. Најближе су кућа и школа. Ђуровићева кућа није обична, она је жива, „кућа и њени гости”, јер ко је гост у кући, он је гост у дјетињству, драг дјетету, неко ко се воли, за њега је везано нешто што је блиско, мило и разумљиво.

Није само то. На почетку овог рада указано је на оживотворење свега што долази у додир са дјететом у овој пјесми. У њој никако нијесу банални „прозор”, „степенице”, „димњак”, „фењер”, „грабуље”, „мотика”, „клевшта”, „чекић”, да поменем наслове само неких пјесама. Степенице расту небу, као што расте дијете, као што расте његово хтјење и његова машта; а прозор, жив као мајчин длан, при-

ма да своје лице дан, ноћ, мјесец; као брижни отац рани на пут, који може бити таман и свијетао, као што може бити и живот који се свакога дана огледа и одсијава у дјечјој души. Све јесте и све је у односима једно с другим, све је живо и све се креће. Статичних, мртвих слика нема у поезији за дјецу Жарка Ђуровића. Мотика је предмет који узима у руке дјететова мајка, отац, живо биће, веома значајно не само у алатници куће, већ у дјететовом свијету.

„У алатници моје куће,
има место свемогуће.
Нека има. Мотика је њиви рима.
Чврстој руци посестрима.”

(„Мотика”)

Нијесу то глупи алати, већ жива бића из дјечјег свијета, која тај свијет испуњавају и симболизују оживљена титрајем дјечје душе на себи.

У школи све је мотив, школа није само мјесто гдје се учи, школа је мјесто гдје се живи. Ту је све важно, тајанствено, све има смисао за којим се трага, па и знаци интерпункције. Њих живе пјесник дочарава на начин на који је некада Алексеј Максимович Пјешков, касније Максим Горки доживљавао слова оживљујући их ликовима познатих људи. Њему је слово Г личило на „погрбљеног Григорија”, а Ђуровића слова подсјећају на војнике.

„Слова су разног раста и кроја,
војници су из истог строја.”

(„Слова”)

Слова у азбуци у Ђуровићевој пјесми „личе на прави воз, /од тридесет гаравих вагона”, а тачка „служи реченици као значка”.

Посебну вјештину показује пјесник бирајући наслове пјесама, једноставне, реалне и иреалне истовремено, као што је истовремено реалан и иреалан дјечји свијет, саткан од сна и јаве, од маште и збиље. Наслови типа: „сунце у ђачком торбаку”, „где се рађа дан”, „пуж и његова браћа”, „дан као дечји смешак”, тачно су онакви какве воле дјеца, разумљиви су им и привлачни, какви требају бити.

Слике Београда су конкретизоване, ту лако препознајемо Сајмиште, пристаниште на Дунаву, као некада шетамо Калемегданом. И ова пјесма је слика у настајању, призор који пулсира животом и кретоњом, оживљен детаљем, сусретом, сјећањем, причом. Ђуровић није искључиво велеградски пјесник типа Драгана Лукића, или Душана Радовића, али му је мотив велеграда близак и знан као и завичајни.

„Овде је време боје лана,
јављам се са Ташмајдана!

Ало! Ало!

Овде ветар мрси русе косе,
Овде реке некуд себе носе...”

(„Телефонски разговор са свемиром”)

Калемегдан дјелује као окамењени приказ из неког времена у којем је све заустављено у покрету, привидно мртво, у ствари, веома живо.

„Све што се вило и што се збило,
ту се мудро скамени! ...

Деци се чини да ће српски витез
Изићи у парк из панцир кошуље.

Стоји нем крај музејских врата.
Рукама придржава штит и ханцар криви.
Деца га кришом посматрају
Да ли ће можда да оживи.”

(„Калемегдан”)

Можда најинспиративнија тема овога мотивског круга је море, које Ђуровићев дјечак не види и не доживљава као бескрајну љепоту, већ анимистички као живо биће, које мисли и чини, с којим се разговара и игра, с којим се свађа и дружи. Истина Ђуровићево море је идеализовано, везано за љето, за плажу, за купање, за дијете и цијелу скалу осјећања које у дјетету буди. Сан је дефиниција мора у овој пјесми, оно је нестварно. Море није реална појава и природна љепота која одушевљава дијете, већ га је дијете измаштало.

„Гада је обично летњи дан,
сунце отвара широки длан.
Онда се у нама плоди сан,
сан диван, налик на лан.

Нада мном склапа руке јун,
Море мирује, а плови чун.
Море мирује, а плови сан,
Сан диван, налик на лан!”

(„Лето”)

Дјечак, лирски субјект у Ђуровићевој пјесми, дјечак у пјеснику одушевљава се морем, љетњим даном, небом, а то одушевљење одзвања у њему, буди асоцијације, дозива драге слике и призоре, подстиче снове. Пјесник дубоко осјећа љепоту природе и свемоћ бескраја, који га не плаши, пјесник је дио свијета и све је дио свијета, дјелић бескраја помирен са свим око себе. Када „веже у снопове успомене” и осјећа благи немир, на њега се преноси и у њему продужава вјечити немир мора.

„Кад сунчев диск небом заплочи,
од тога нема лепше слике.
Горе небеса ко плави снови,
Доле море баца усклике.

Кад сунчев диск небом заплочи,
Благи немир душу расцвјета.
Гле, небеса се плаве ко снови.
Гле, море је налепши ђердан лета.”

(„Лето на мору”)

Иако је Жарко Ђуровић претежно писао пјесме за одрасле читаоце, и углавном остао при традиционалној дјечјој поезији не трудећи се да у овој поезији чини велике новине и искорак у погледу форме и стилских средстава, пјесме су му успјеле и увјерљиве, а стилска средства разноврсна и богата. Пјесме су му углавном у ја форми, нлирски субјекат је дијете, а не пјесник, што оставља илузију личног доживљајаведеног кроз визуру дјечјег поимања свијета. Ја форма омогућује искреност наратора. Ђуровић добро познаје технику дјечје поезије, пјесме су му наративне, слике увјерљиве и снажне, а метафора честа, оригинална, увијек успјела, мада сасвим неочекивана. Она је најчешћа и најуспјелија стилска фигура у Ђуровићевој поезији, а Ђуровић баш има дар за лијепу метафору, мада је користио многобројне фигуре, међу њима и оне које су честе у поезији за дјецу: ономотопеју, персонификацију...

Иако је углавном писао дистих и веома водио рачуна о рими, која је најчешће укрштена, Ђуровић има и игривости, и игре ријечима, и нонсенса, и шале.

„Ветар вран,
оседлан,
трчи пољем повоздан.”

Аој ветре, ветране,
аој ветре, петране,
кад ћеш једном да станеш?"

(„Ветар”)

Као далека алузија намеће се народна разбрајалица „Грлица грчи” с којом се пјесма „Ветар” мотивски, или можда више ритмом, додирује.

Лакоћом се пјесник игра ријечима:

„Шума ова стоока,
шума ова сторука,
остала је без рука.”

(„Шума”)

Ђуровићева разбрајалица „Веселе бројанице” подсећа на народну поскочицу из Подравине, или Посавине, мада нема рефрен, а као и све бројалице смисао добија у имагинацији, игри духа и машти, у сталном истицању односа: један – два.

„Један мамац и две рибе,
једна мачка и два миша,
два путељка, једна киша,
једно брдо и два ништа,
два Јована један Пишта,
један оцак два стубишта...

Ђуровић у својој пјесми гаји један фини смисао за хумор, мада га не уводи у пјесму често, да је више инсистирао на шали и нон-сенсу остварио би модеран приступ дјетету и модерну дјечју пјесму, мада томе није тежио.

„Две чупаве старе четке,
праве једна другој сплетке.

Оговарају се и мрзе,
Две четке из села Зрзе.
Не знам зашто се свађају и киње,
Те две чупаве близнакиње.”

(„Четке”)

Ђуровићева дјечја поезија има специфични рукопис даровитог пјесника, специфичан рукопис једног од најзначајнијих поета црногорских нашег времена. Лијепа, оригинална, богата разноврсним изражајним средствима, дјелује сасвим једноставно, али кад се пажљивије прочита схватамо да је веома промишљена. Ова поезија лако може заинтересовати дијете, које ће је брзо прочитати, а касније се добро замислити, јер свака пјесма нуди необичну слику, ново сазнање, важну поруку.

„Лексика на којој се темељи поезија Жарка Ђуровића аутентична је, свежа, богата, самосвојна, са коренима пре свега у детињству и завичају, али и са другим смисаоним богатством чија су изворишта и у другим срединама и у другим раздобљима.”²

Бошковић истиче „двоструко ишчитавање, самим тим двоструко досезање правог смисла”, „песникова порука носи немир и узбуђење”, „...Жарко Ђуровић се окреће слободном стиху, у којем ће као врхунска поетичност, доћи до изражаја музикалност стилског израза, значењска пуноћа лексике и њена ритмичка виталност”.

„Ђуровић се за песму за децу веже емоционалним набојем”, он се „не повинује неким ортодоксним конвенцијама лирике наивног типа па је и његова песма за младе песма без дириговане садржине и форме... Ђуровић нам нуди раскошни миље грађе прикупљене на селу, крај реке.” Он „је опседнут природом и њеним феноменима, природа је у песми исконска и груба, снажна и пролећна; она је вучја и ластавичја”. „Ђуровић је песник широког дијапазона тема и мотива, он сам припада песницима на средокраћи традиционалног и савременог лирског исказа.”³

² Велитар Бошковић, „Синкретизам, звук и боја”, „Чувар магновења”, Стручна књига, Београд, 1998.

³ Др Војо Марјановић, „Вечни изазов песме”, поговор књизи „Сунчев имендан” Ж. Ђуровића, Унирекс, Никшић, 1994. године.

ЛИТЕРАТУРА

1. Слободан Калезић, „Поезија и поезика Жарка Ђуровића”, саопштење са Симпозијума „Књижевно дјело Жарка Ђуровића”, објављено у зборнику „Стазе и вријеме”, Међурејубличка заједница, Пљевља, 2003, године.

2. Бранко Поповић, „Цветност као поетска опсесија”, саопштење са Симпозијума „Књижевно дјело Жарка Ђуровића”, објављено у зборнику „Стазе и вријеме”, Међурејубличка заједница, Пљевља, 2003, године.

3. Миро Вуксановић, „Три сликара у жаркијуму”, саопштење са Симпозијума „Књижевно дјело Жарка Ђуровића”, објављено у зборнику „Стазе и вријеме”, Међурејубличка заједница, Пљевља, 2003, године.

4. Зорица Радуловић, „Стилеми и метафоре као особена креацијска одредница”, саопштење са Симпозијума „Књижевно дјело Жарка Ђуровића”, објављено у зборнику „Стазе и вријеме”, Међурејубличка заједница, Пљевља, 2003, године.

Вук ЦЕРОВИЧ

СОЛНЕЧНОЕ ДЕТСТВО ЖАРКА ДЈУРОВИЧА

Резюме

Сияние детства освещает поэзию для детей Жарка Дюровича. Солнце, свет, море, нежная колыбель море, в которой заснул чёлн, заснул детский сон и плавает непрерывным морем звездой.

Стихотворение Дюровича насыщено лиризмом. В нём нет тоски, воспоминаний, ни грусти за детством. Дитя из этого стихотворения живо, проворное, здоровое. Это не бывший ребёнок, а настоящий мальчишка, живой, любопытный, решительный всё узнать, всё пережить.

Поэзия для детей Жарка Дюровича имеет два уровня рецепции, один буквальный, весь из красок, тень, звуков и запахов, а другой для старших мальчиков, скрытый смысл, о котором нужно продумать.

Дюрович описал обычное детство, детство каждого из нас, красивое потому что обычное.